

Гетероциклдік қосылыстар

Жоспар

- Классификациясы
- Түрлері
- Бициклдік гетероциклдер.
- Нуклеин қышқылы Структурасы
- ДНК (дезоксирибонуклеинқыш қышқылы).
- РНК (рибонуклеиндік қышқылы).

Гетероциклдік қосылыстар

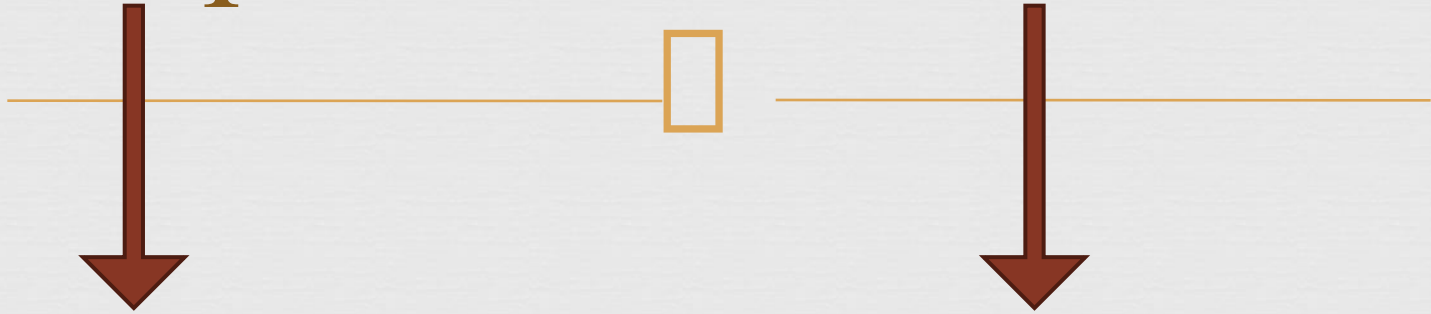
-
- Гетероцикл-құрамында көміртек атомдарынан басқа да элементтердің атомдары бар қосылыстар.

гетероатом-

- Көміртек пен бірге цикл құруға қатынасатын элементтер. Олардың санына сәйкес моно-, ди- немесе 3- және т.б. гетероатомдық циклдерді ажыратады

Гетероциклді қосылыстар

□ 5 мүшелі

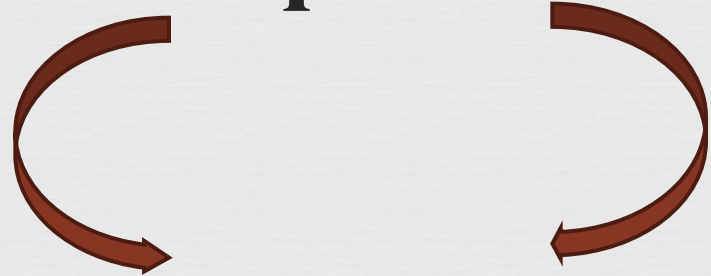
1 атомды

Пиррол,
Фуран
,тиофен

2 атомды

Иммидазол,
пиразол

□ 6 мүшелі

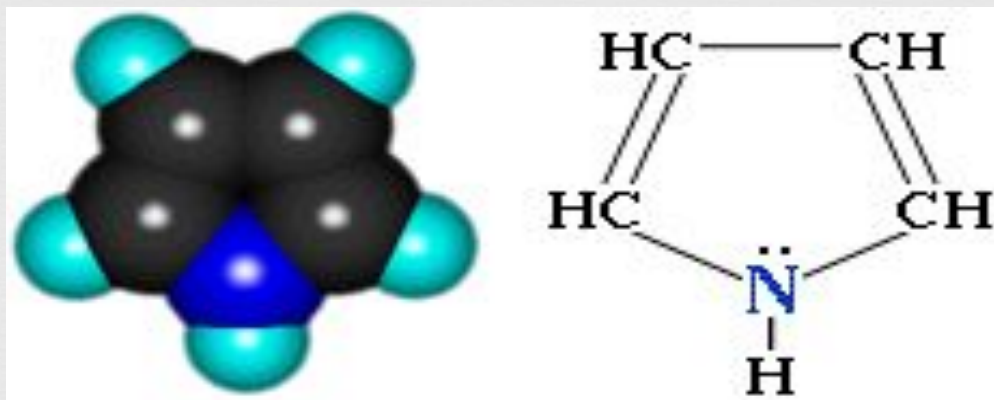
азиндер

диазиндер

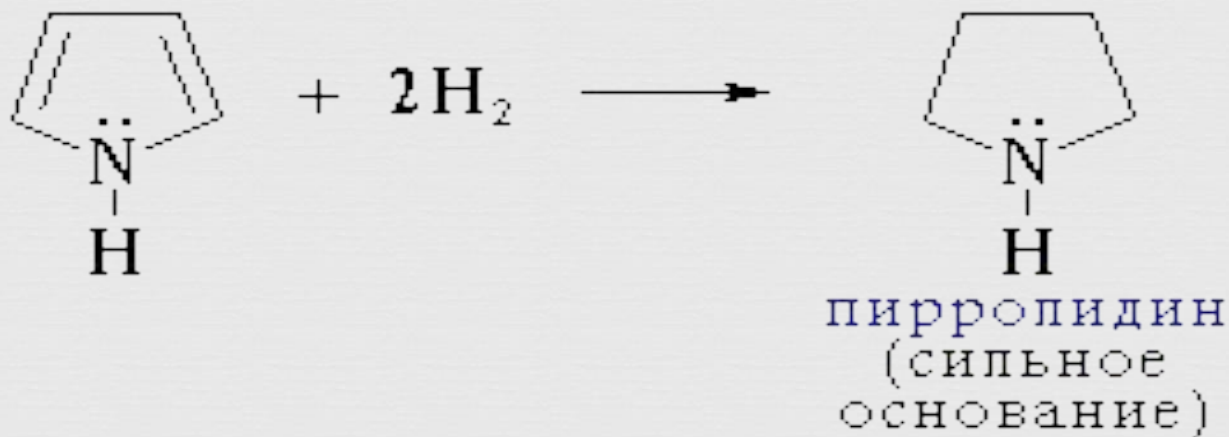

Пиррол C_4H_4NH

Пиррол-әлсіз қышқылдық қасиет көрсетеді, азоттың бос электрондары жоқ, сондықтан ол протонды қосып ала алмайды

Пиррол мына реакцияға қатынасады

Пиррол молекуласының құрылысы

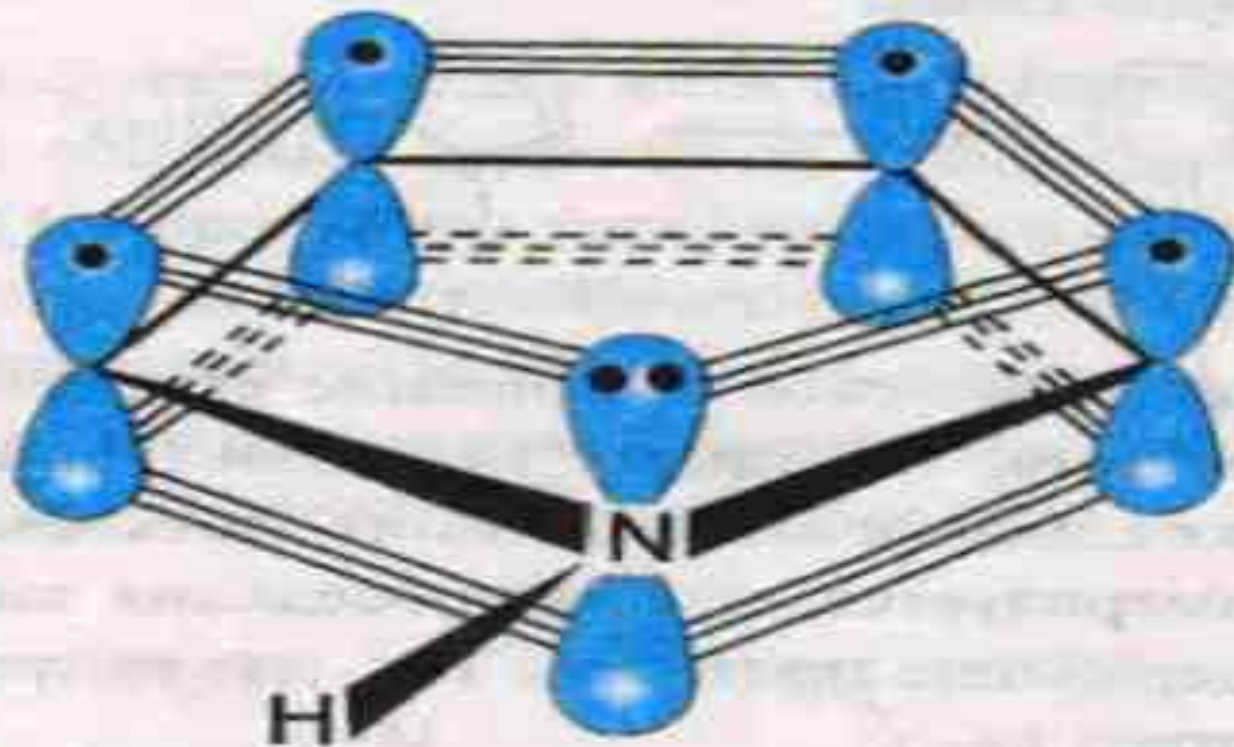
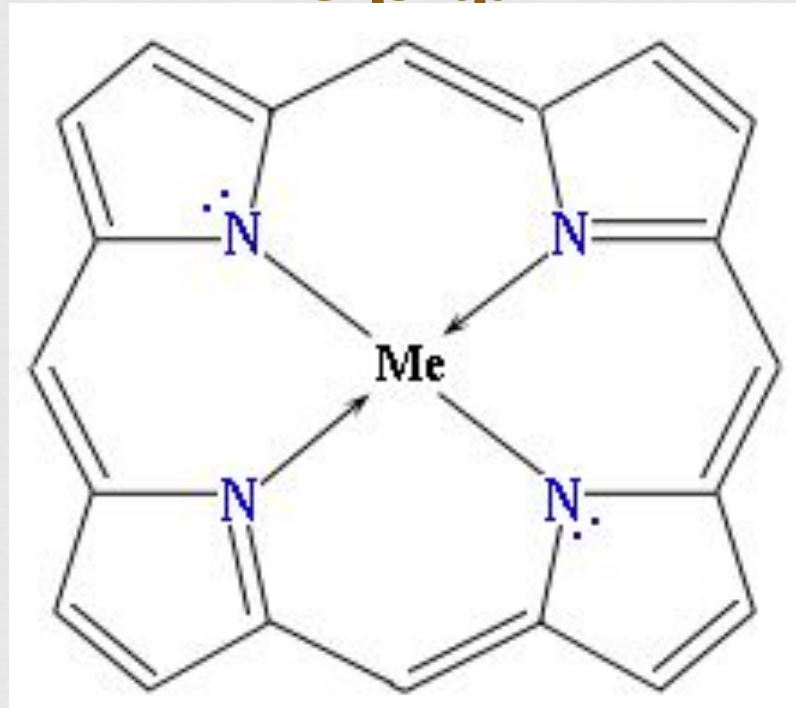

Рис. 31.2. Электронное строение молекулы пиррола

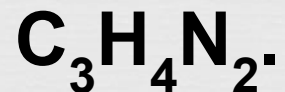
Порфин

где Me - металл

(Fe в гемоглобине, Mg в хлорофилле, Co в витамине B12).

Имидазол (қайнау температурасы 256°C)

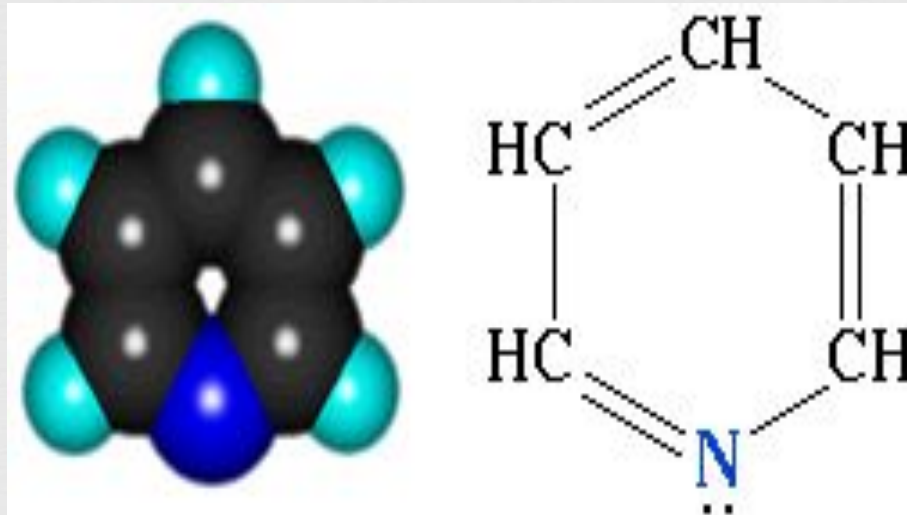
имидазол

Пиразол

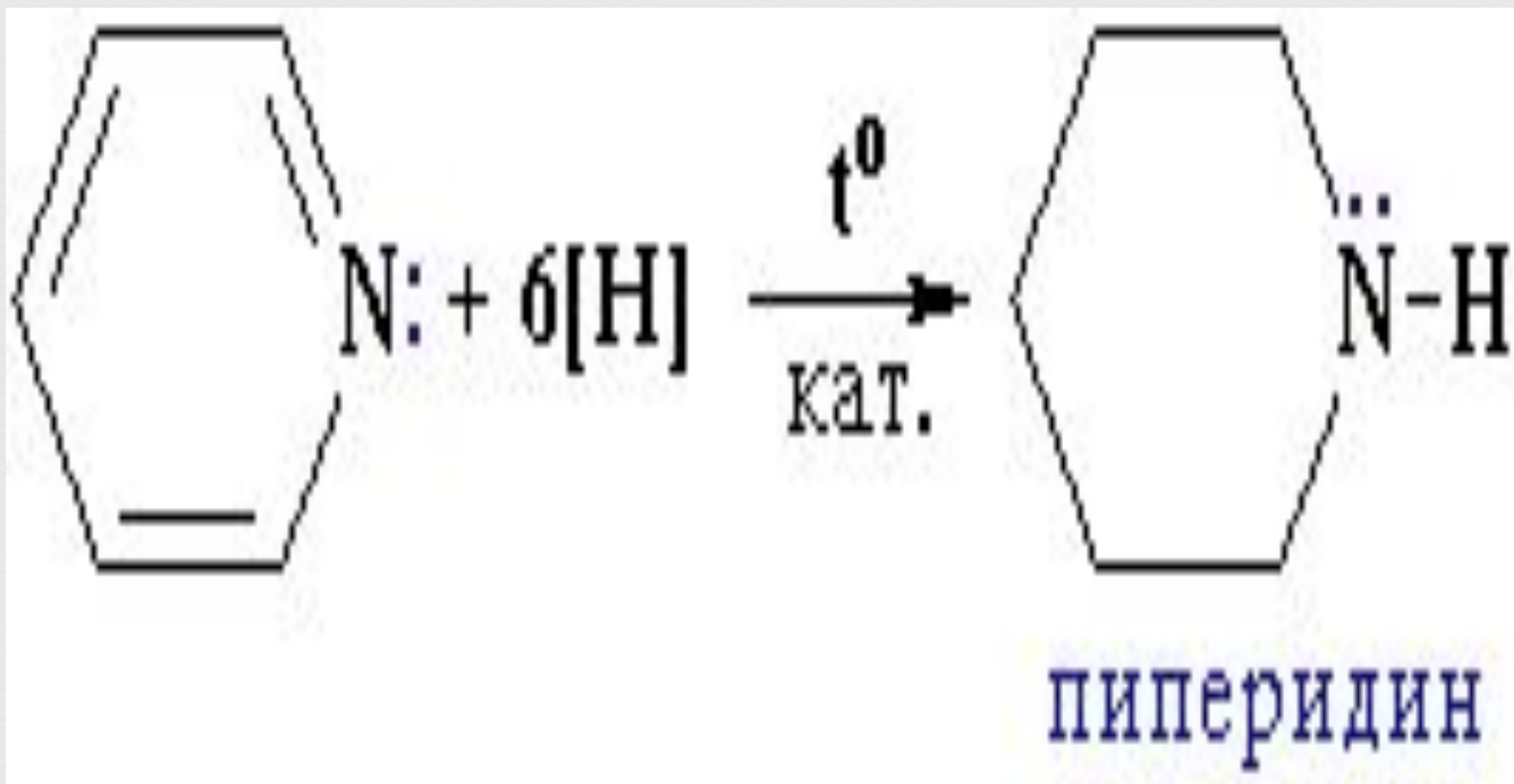

пиразол

- Пиридин C_5H_5N
- Жағымсыз иісті, әрі улы

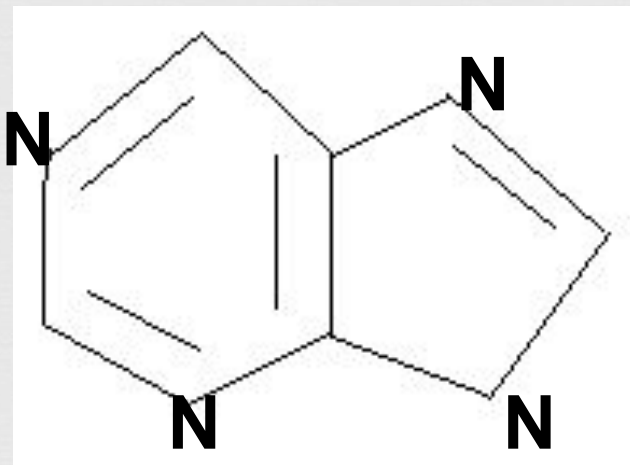
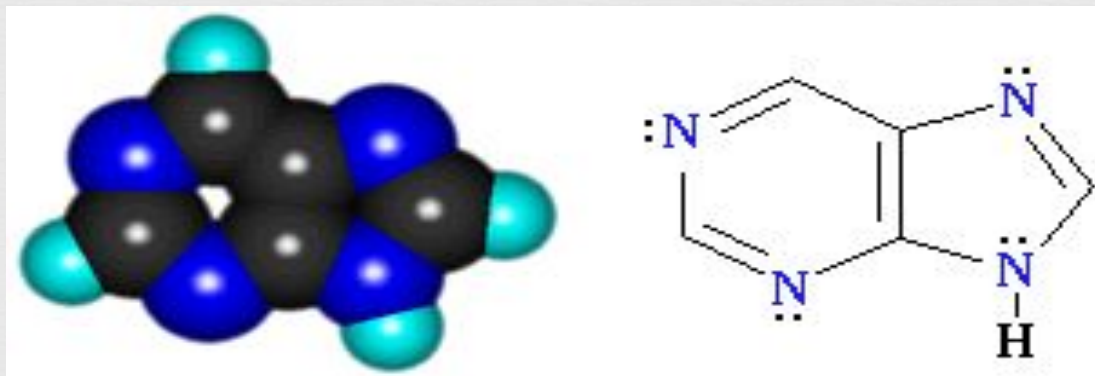

Пиперидиннің құрылуы

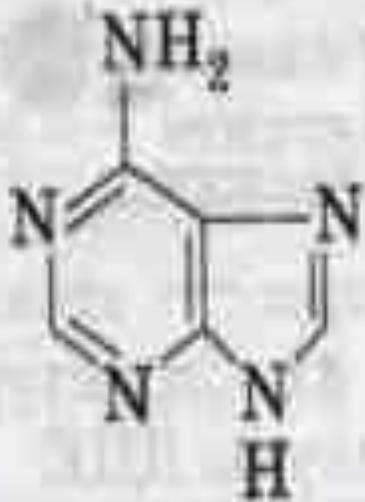

Пурин $C_5H_4N_4$

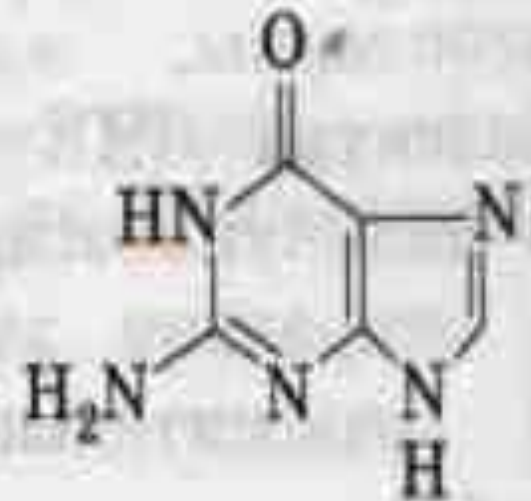

Пурин

Пуриновые основания.

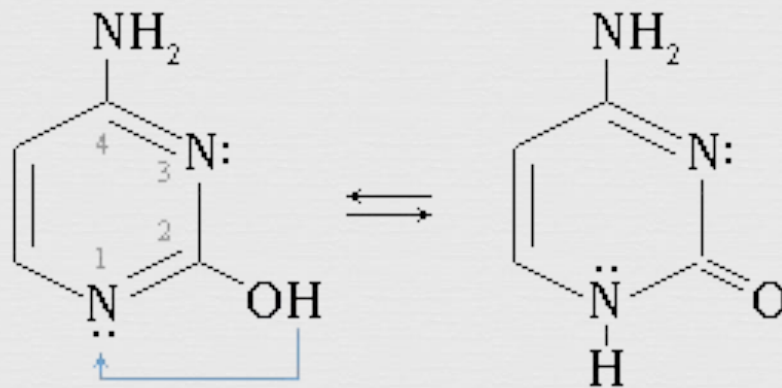

аденин (А)

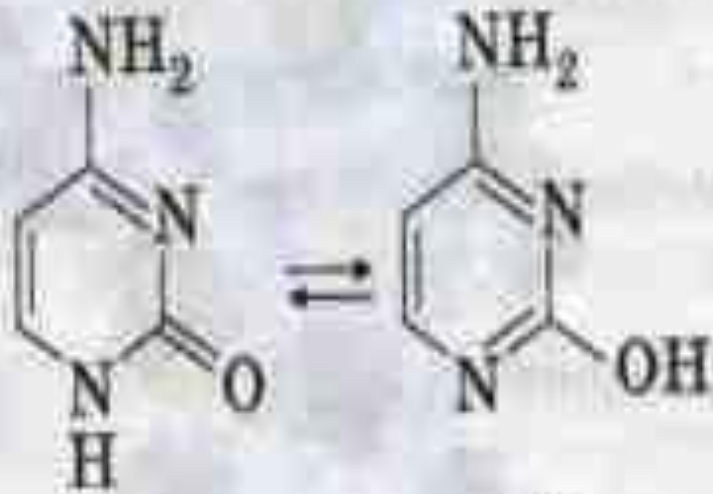
гуанин (Г)

Пиримидиндік негіз

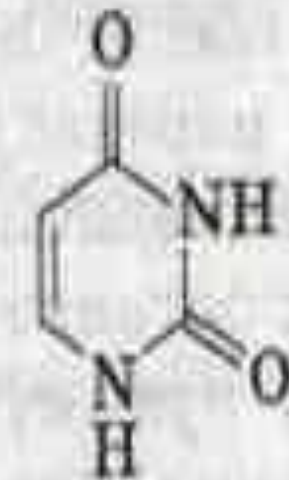

Пиримидиннің құрылуы

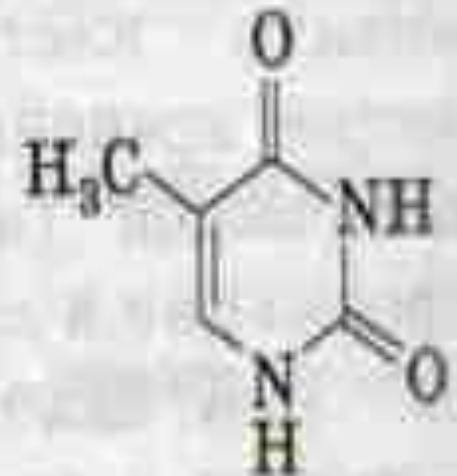
Пиримидиновые основания.

ЦИТОЗИН (Ц)

УРАЦИЛ (У)

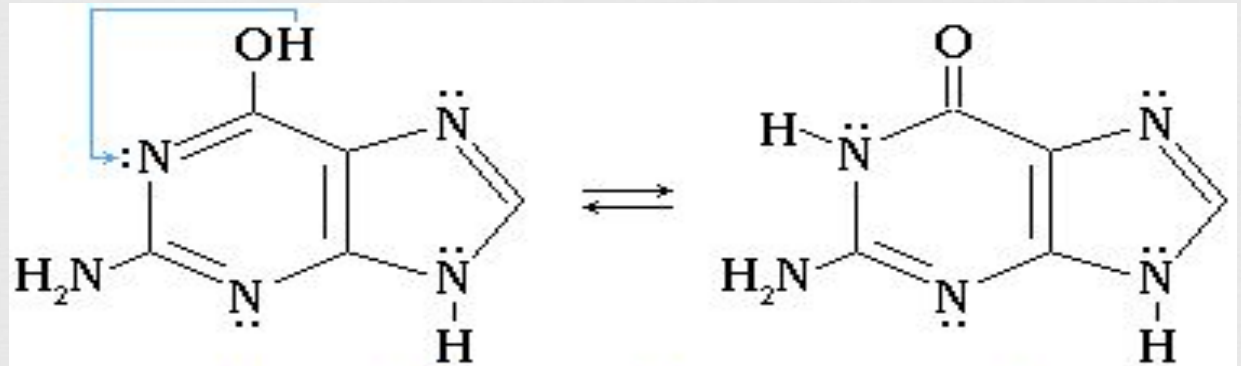

ТИМИН (Т)

Пуриндік негіздік

Аденин (6-аминопурин)

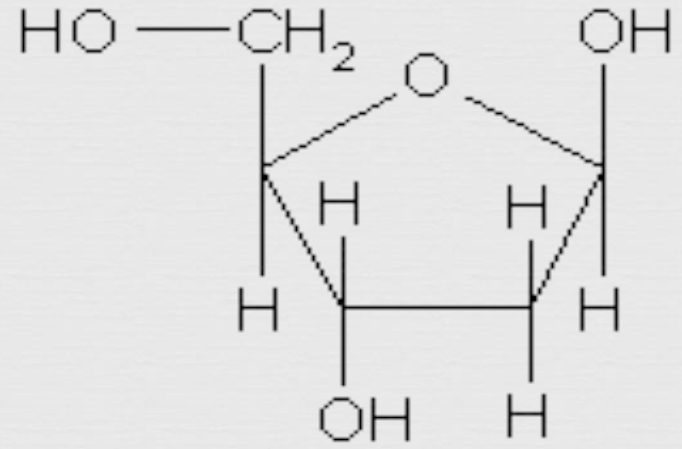
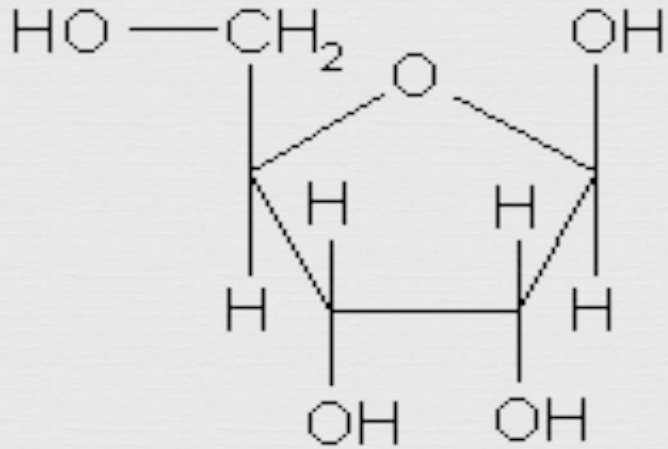

Гуанин (2-амино-6-гидроксипурин)

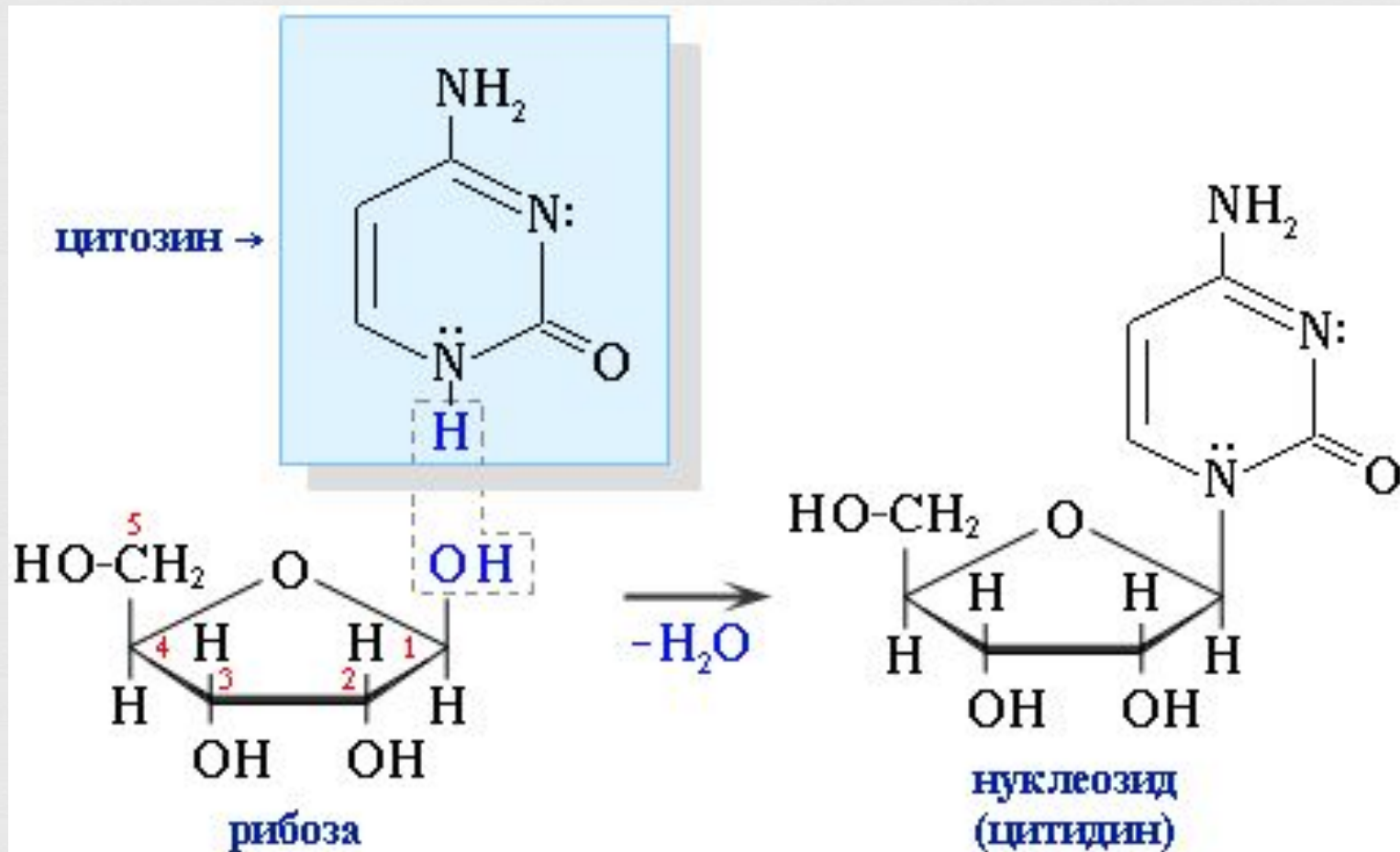

Рибоза және дезоксирибоза

нуклеозиддік құрылу

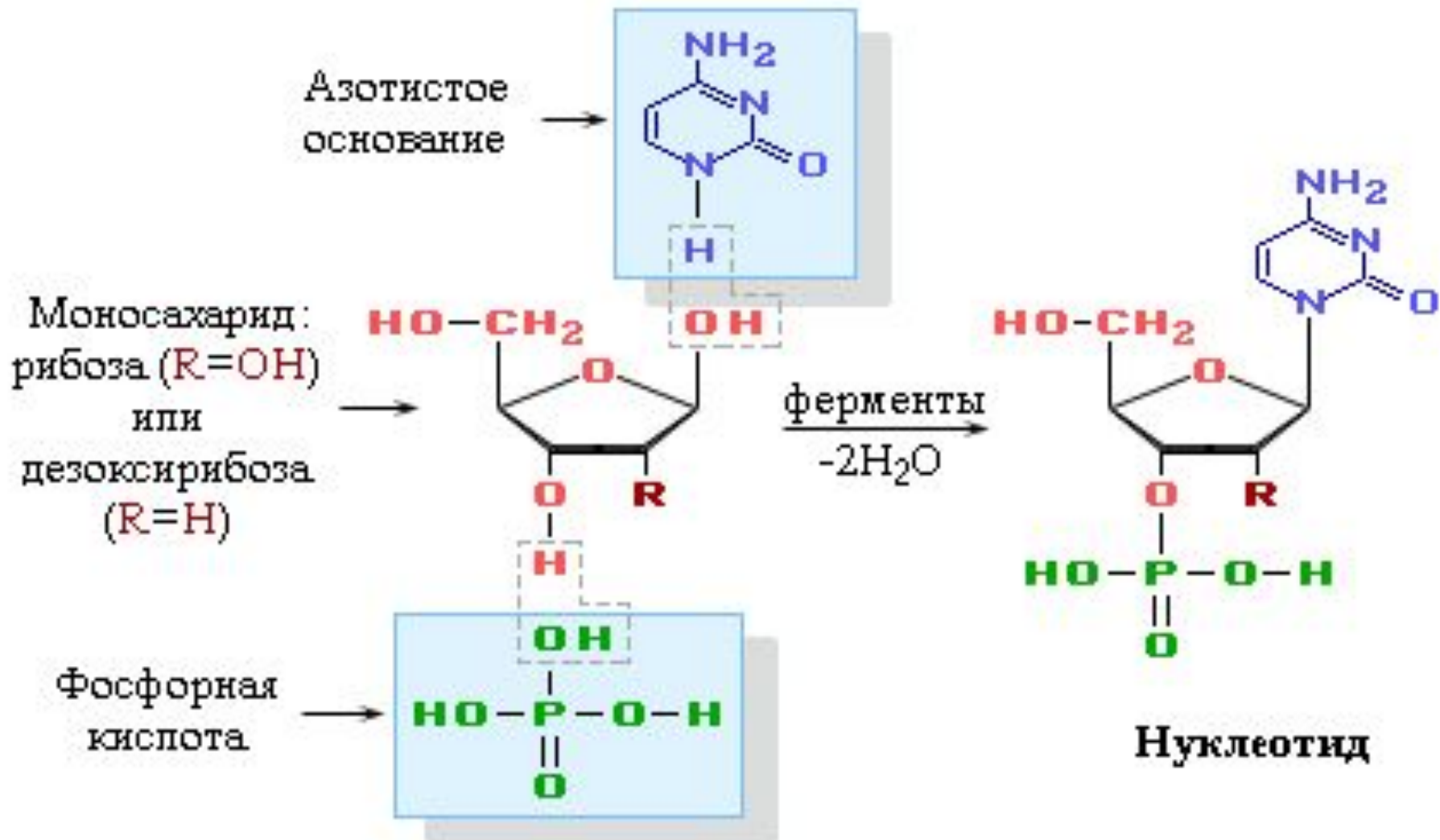

Нуклеотидтер

- Нуклеотид - ~~рибонуклеиновые~~ кислоты (РНК).
- дезоксирибонуклеиндік қышқылы (ДНК).
аденин — А, гуанин — G, тимин — Т, цитозин — С, урацил — U.

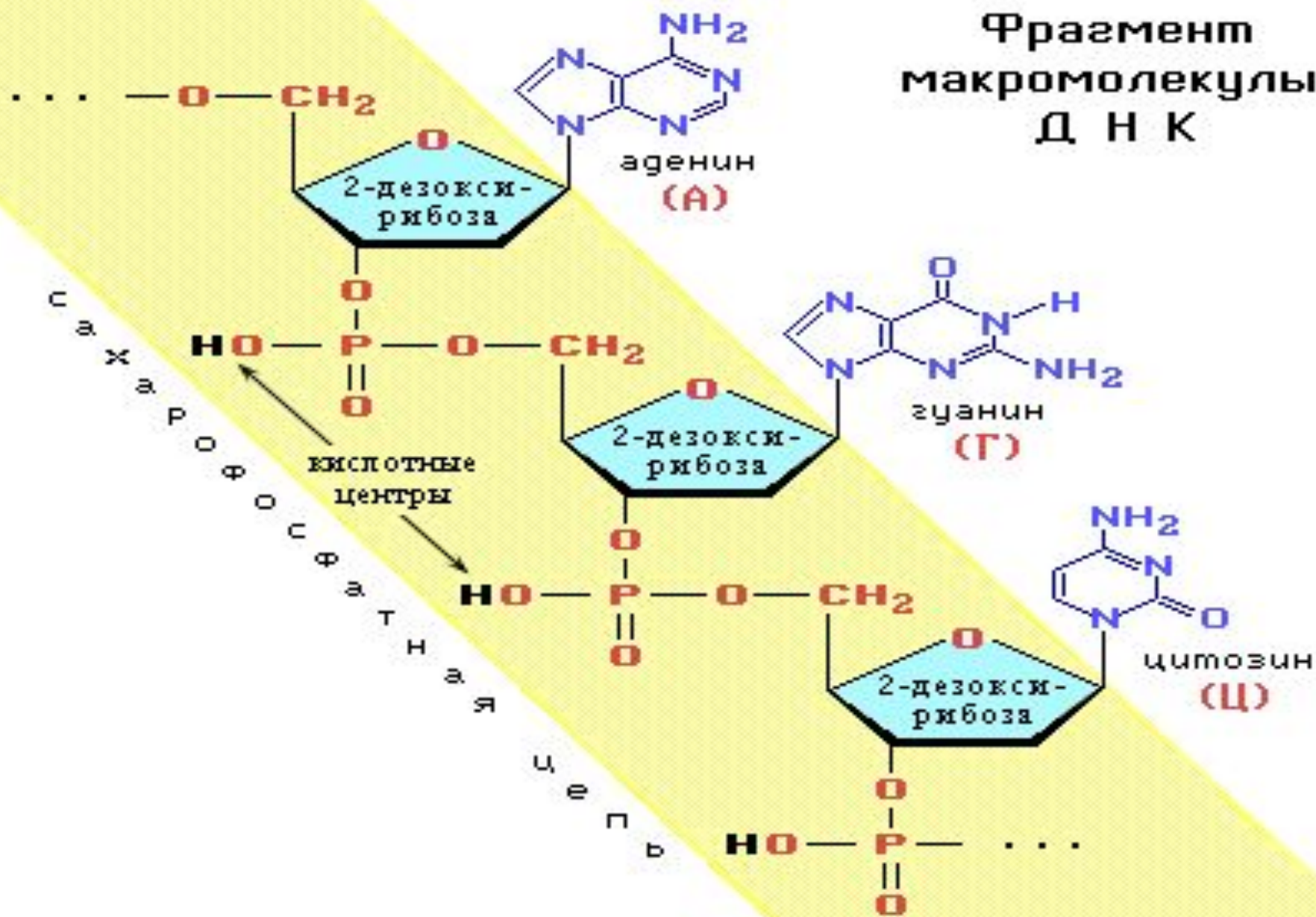
нуклеотидтің құрылысы

Строение и составные части нуклеотида

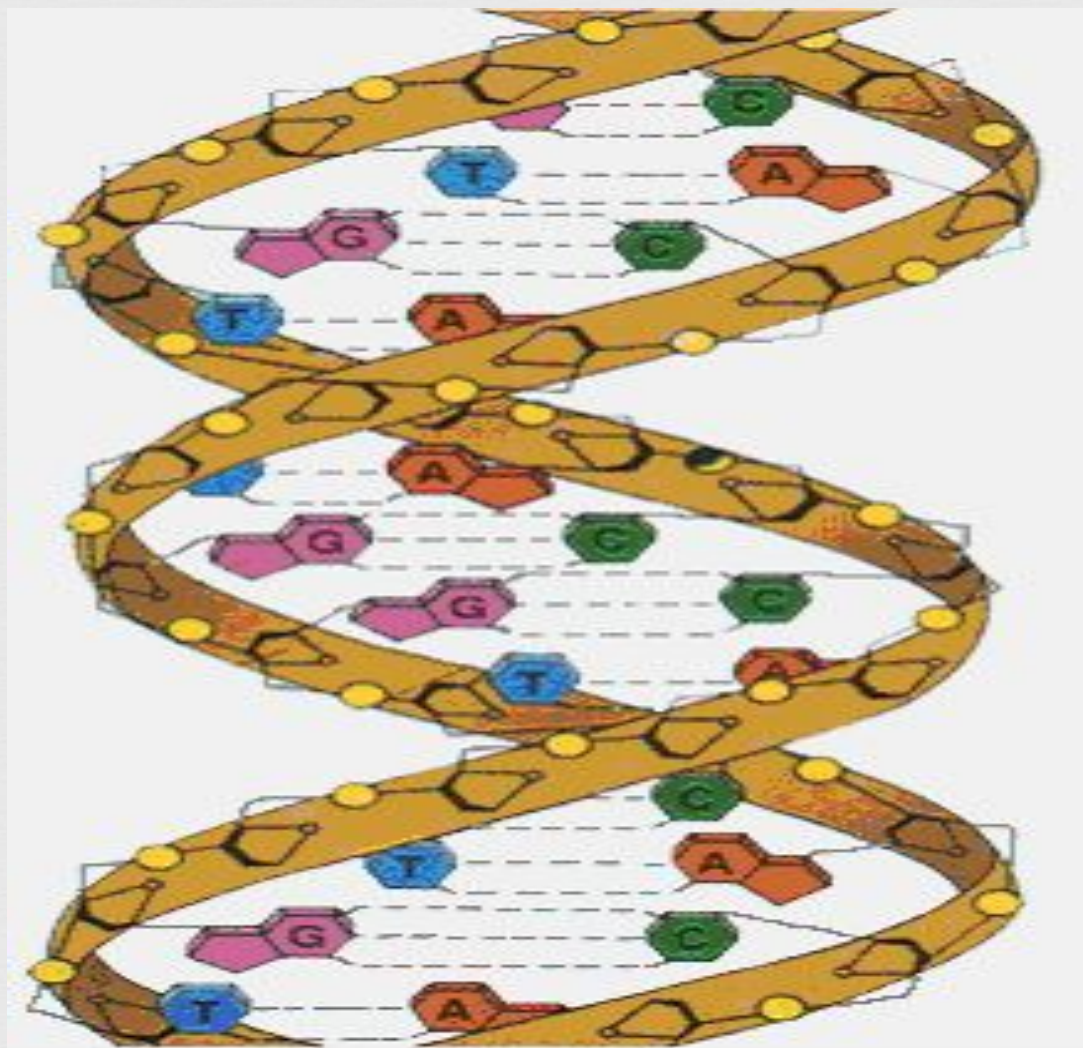
Фрагмент макромолекулы ДНК

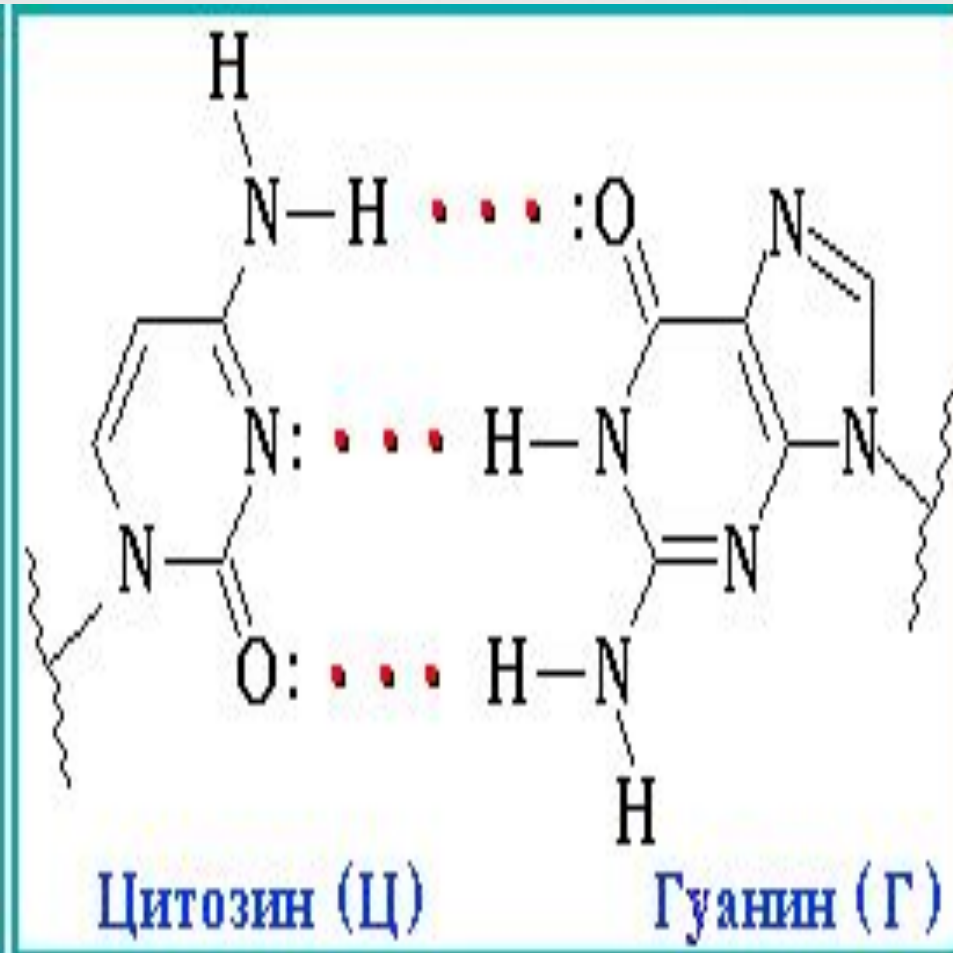
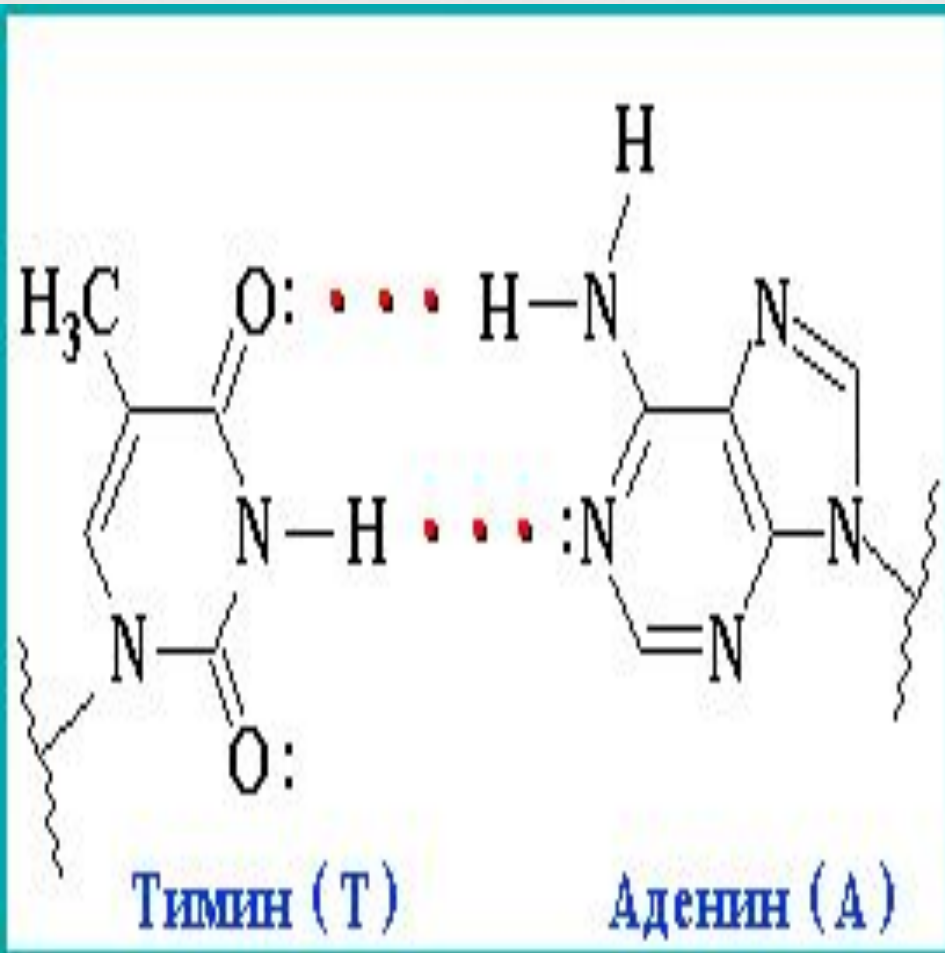

ДНК

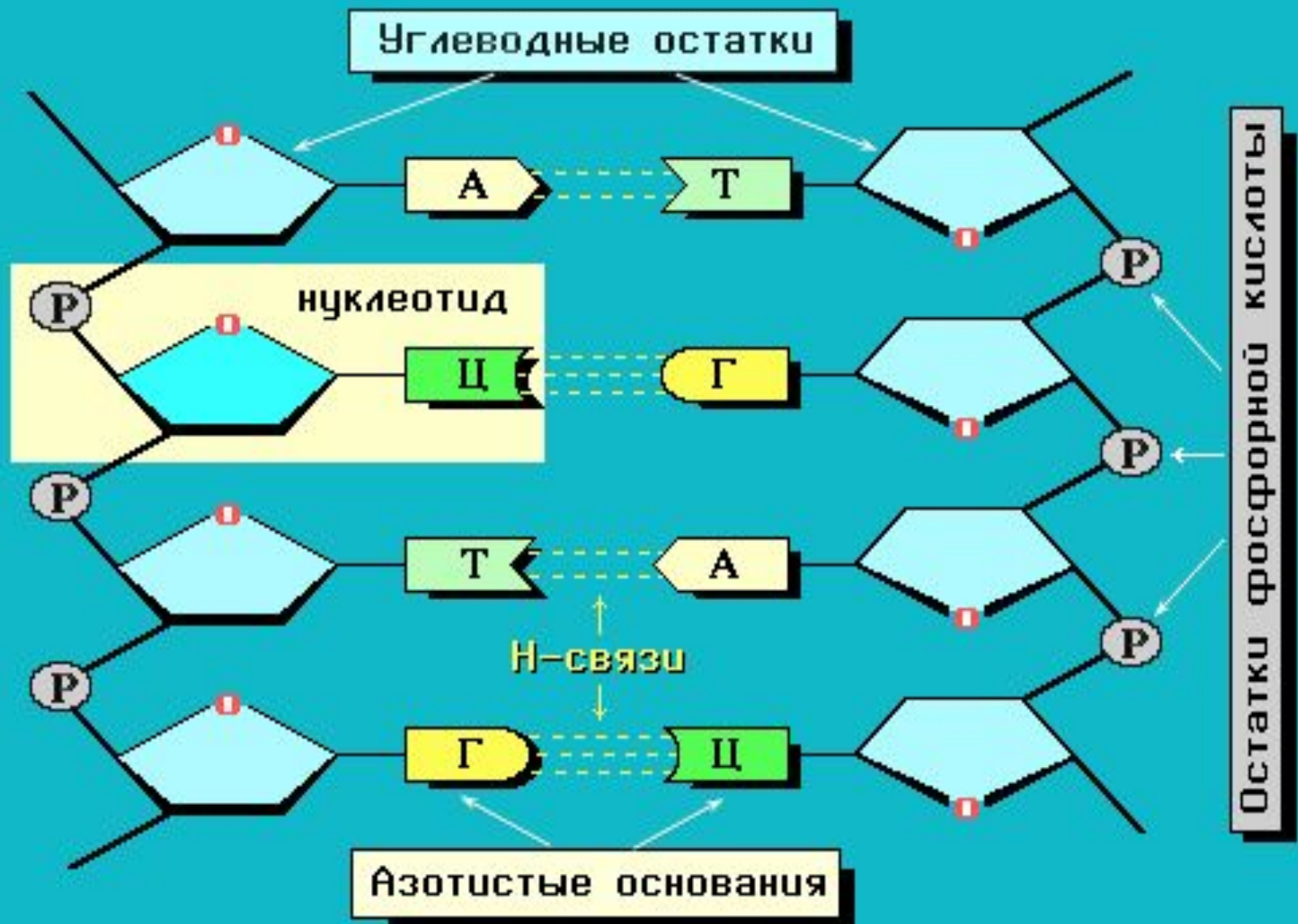
□

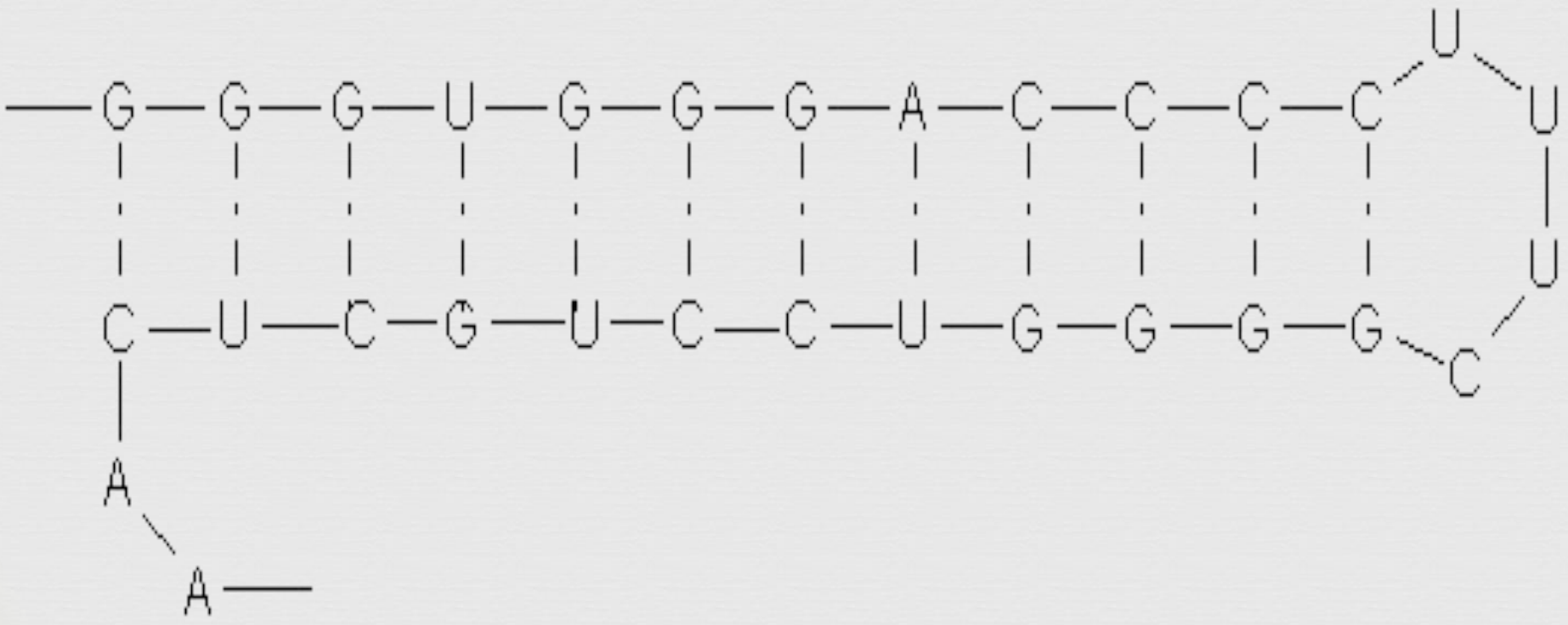

□ ДНК

Комплементарность цепей в ДНК

Алкалоидтар

Өсімдіктерде жиі кездесетін,
негізгі қасиеттерге
ие азоттық қосылыстар тобы.
Латын тілінде сілті деген мағына
береді.

Алклоидтар

- **Ежелден дәрі ретінде қолданылған.
Мысалы: апиын, көкнәр, цинхон, эфедра
және т.б.**

Классификациясы

- 1 ПИРИДИН
- 2 Хинолин
- 3 Изохинолин
- 4 Хинолизидон
- 5 Пурин тобының алкалоидтары
- 6 Индольды тобы
- 7 Тропан тобы

Пиридин тобы

- Пиридин тобы алкалоидтарына-Гигрин жатады. Организмнің дамуына әсер етеді.
- Никотин-улы алкалоид, 40мг дозасы уландырады, ал 8% темекіде кездеседі. Қайнау температурасы 247градус. Ауыл шаруашылығында жәндіктерді жоюға қолданылады. Суда ерігенде күшті негіз.

Хинолин және ИЗОХИНОЛИН ТУЫНДЫЛАРЫ

- Хинин-қына ағашының қабыушасында кездеседі. Негіздік қасиет көрсетеді, қышқылдармен тұз түзеді. Хининнің тұз қышқылымен түзілген тұзы безгек ауруына қарсы дәрі ретінде қолданылады.

Көкнәр

- Құрамында морфин, папаверин, кодеин бар. Морфин-өте улы зат ,наркотик, нерв жүйесіне әсер етеді. Аз мөлшері медицинада дәрі ретінде қолданылады. Көп мөлшері наркоминия ауруына шалдықтырады. Диацетил туындысы героин ретінде қолданылады.

Папеверин

- Апыыннан немесе синтетикалық жолмен алынады. Тамыр кеңейтетін қасиеттері бар, гипертонияда, стенокардияда қолданылады. Синтетикалық аналогтары но-шпа мен дибазол.

Медицинадағы маңызы

- ВИТАМИНДЕР, АЛКАЛОИДТАР,
НУКЛЕИН ҚЫШҚЫЛДАРЫНЫҢ
ЖӘНЕ Т.Б. ҚҰРАМЫНДА БОЛАДЫ

□ НАЗАРЫҢЫЗҒА РАХМЕТ